

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Povinné ručení u pojišťoven v ČR

Vendula Čápková

© 2010 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Povinné ručení u pojišťoven v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29. března 2010

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. PhDr. Karlu Šrédlovi, CSc. za pomoc při vypracování této bakalářské práce.

Povinné ručení u pojišťoven v ČR

Third party liability at insurance companies in the Czech Republic

Souhrn

Tato bakalářská práce se zabývá pojištěním odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla nebo-li povinným ručením. V úvodu je krátce zmíněna historie tohoto pojištění. Dále jsou zde objasněny některé základní pojmy pojišťovnictví, co jsou pojišťovny a rozdělení pojištění v ČR. Další část už je věnována přímo povinnému ručení, a to hlavně jeho rozsahu, vzniku, evidenci a zániku. Je tu popsána i činnost, funkce a orgány České kanceláře pojistitelů. V závěrečné části jsou charakterizovány vybrané pojišťovny, které poskytují povinné ručení a jsou zde v jednotlivých příkladech porovnány podle výše pojistného. Poslední kapitola je věnována úhradové povinnosti. Je zde shrnuta její podstata, koho se týká a jak se vypočítá.

Summary

This bachelor thesis deals with the liability for damage caused by the operation of the vehicle or if the third party liability. The introduction briefly mentioned the history of this insurance. Additionally, there is clarification of some basic concepts of insurance, what are the insurance companies and division of insurance in the Czech Republic. Another part is devoted directly to the third party liability, especially its size, formation, registration and extinction. There is also described activities, functions and authorities of the Czech insurers' bureau. In the final section are characterized selected insurance companies that provide third party liability and there are examples that are compared by the amount of premium insurance. The last chapter is devoted repayment obligation. There is a summary of its essence, whom it concerns and how it is calculated.

Klíčová slova: pojistitel, pojistník, pojistné plnění, vlastník, škoda, odpovědnost, česká kancelář pojistitelů, zelená karta

Keywords: insurer, insured, insurance benefit, owner, damage, responsibility, Czech insurers' bureau, green card

Obsah

1	ÚVOD	10
2	CÍL PRÁCE A METODIKA.....	11
3	CHARAKTERISTIKA POVINNÉHO RUČENÍ	12
3.1	ZÁKLADNÍ POJMY	12
3.2	POJIŠŤOVNICTVÍ	13
3.3	POJIŠŤOVNY	14
3.4	FORMY POJIŠTĚNÍ	15
3.4.1	<i>Pojištění obnosová</i>	<i>15</i>
3.4.2	<i>Pojištění škodová</i>	<i>15</i>
3.4.3	<i>Doplňkové nástroje pojištění.....</i>	<i>16</i>
3.4.3.1	Franšíza	17
3.4.3.2	Procentní spoluúčast.....	17
3.4.3.3	Bonifikace.....	17
3.4.3.4	Bonus	17
3.5	ROZDĚLENÍ POJIŠTĚNÍ V ČR.....	18
3.5.1	<i>Dělení pojištění z hlediska způsobu financování</i>	<i>18</i>
3.5.1.1	Životní pojištění.....	18
3.5.1.2	Neživotní pojištění	18
3.5.2	<i>Dělení pojištění dle druhu rizika</i>	<i>19</i>
3.5.3	<i>Dělení pojištění z hlediska právního</i>	<i>20</i>
3.6	NEHODOVOST V ČR	21
3.7	POVINNÉ RUČENÍ.....	23
3.7.1	<i>Důvody vzniku pojištění.....</i>	<i>23</i>
3.7.2	<i>Rozsah pojištění</i>	<i>23</i>
3.7.3	<i>Vznik pojištění</i>	<i>24</i>
3.7.4	<i>Výše pojistného</i>	<i>25</i>
3.7.5	<i>Pojistné plnění.....</i>	<i>26</i>
3.7.6	<i>Limity pojistného plnění</i>	<i>28</i>
3.7.7	<i>Prokazování uzavření povinného ručení.....</i>	<i>28</i>
3.7.7.1	Zelená karta	28
3.7.8	<i>Zánik pojištění</i>	<i>29</i>
3.8	ČESKÁ KANCELÁŘ POJISTITELŮ	30
3.8.1	<i>Garanční fond.....</i>	<i>32</i>
3.8.2	<i>Hraniční pojištění</i>	<i>35</i>

3.9	EVIDENCE POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI	36
3.10	POSTIHY ZA PROVOZ VOZIDLA BEZ POVINNÉHO RUČENÍ	37
4	POVINNÉ RUČENÍ U VYBRANÝCH POJISTITELŮ	39
4.1	GENERALI POJIŠŤOVNA	39
4.2	POJIŠŤOVNA KOOPERATIVA	42
4.3	ČESKÁ POJIŠŤOVNA	44
4.4	POROVNÁNÍ POVINNÉHO RUČENÍ	46
4.4.1	<i>Vyhodnocení</i>	49
5	ÚHRADOVÁ POVINNOST	51
6	ZÁVĚR.....	53
7	SEZNAM LITERATURY	55
8	PŘÍLOHY	57

1 Úvod

Automobily jsou nedílnou součástí našich životů. Většina z nás si těžko umí představit život bez nich. Potřebujeme je k dojíždění do práce, na nákupy i na dovolenou. Počet aut na našich silnicích se každoročně zvyšuje. Tím však roste i nebezpečí dopravní nehody. Vzniklé škody často přesahují finanční možnosti viníků těchto nehod. Proto má každý vlastník či provozovatel motorového vozidla ze zákona povinnost uzavřít povinné ručení. Z tohoto pojištění hradí pojistitel za pojištěného škody způsobené na majetku i na zdraví.

Povinné ručení u nás bylo zavedeno již v první polovině třicátých let minulého století. V období centrálně řízené ekonomiky mělo formu zákonného pojištění se všemi prvky monopolního pojištění v nekonkurenčním prostředí [2].

Po roce 1989 pro podmínky tržní transformace nebyla zákonná podoba tohoto pojištění příliš konformní a s postupujícími snahami ČR o zapojení do evropské integrace sílil tlak Bruselu na harmonizaci systému s EU, kde fungovala povinně smluvní podoba tohoto pojištění [4].

Zásadní přelom nastal dnem 1. ledna 2000, kdy nabyl plné účinnosti zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a o změně některých souvisejících zákonů. Na základě této právní úpravy došlo po téměř 50 letech k demonopolizaci pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a k jeho návratu do systému soukromého smluvního pojištění [2].

Pojišťovny, které chtějí nabízet povinné ručení v České republice, musejí mít povolení od České národní banky (dříve od Ministerstva financí). V roce 2005 u nás poskytovalo povinné ručení osm pojišťoven, v tomto roce je to již patnáct pojišťoven.

Stále u nás však jezdí mnoho vozidel bez povinného ručení. Jejich řidiči každoročně způsobí přibližně 5 tisíc nehod. Celková výše škod dosahuje několika stovek milionů korun. Tyto škody jsou hrazeny z garančního fondu České kanceláře pojistitelů, která se cíleně snaží tento stav změnit. Jedním z jejich nástrojů je úhradová povinnost, která vznikla dnem 1. ledna 2009.

2 Cíl práce a metodika

Cílem této práce je objasnění povinného ručení nebo-li pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a porovnání jeho nabídky u vybraných pojistitelů v ČR.

V úvodu přibližuji historii tohoto pojištění. Dále se zaměřuji na vysvětlení základních pojmů v pojišťovnictví a na formy pojištění. Krátce zmiňuji i nehodovost, která je vlastně hlavním důvodem vzniku povinného ručení.

V následující části popisuji konkrétně povinné ručení. Soustředím se tu na jeho rozsah, koho se týká, vznik, zánik nebo pojistné plnění. Velmi důležitou roli má Česká kancelář pojistitelů, profesní organizace pojistitelů, kteří jsou na území ČR oprávněni provozovat povinné ručení. Její funkce, orgány a činnosti také objasňuji v jedné z kapitol.

V praktické části práce porovnávám nabídky povinného ručení u vybraných pojišťoven. Jedná se o pojišťovnu Generali, pojišťovnu Kooperativa a Českou pojišťovnu.

Poslední kapitola je věnována úhradové povinnosti. Ta se vztahuje na vlastníky nebo provozovatele nepojištěných registrovaných vozidel, kteří musí od 1. ledna 2009 uhradit příspěvek České kanceláři pojistitelů za každý den, kdy jejich vozidlo nebylo pojištěno.

Metodicky je tato práce zpracována jako literární rešerše. K jejímu vytvoření jsem využila hlavně odbornou literaturu a internetové zdroje. Důležitým pramenem v druhé části (porovnávání vybraných pojišťoven) byly články publikované v tisku a brožury porovnávaných pojišťoven. V neposlední řadě jsem využila také svých praktických zkušeností z práce v pojišťovně.

3 Charakteristika povinného ručení

Před tím, než budu charakterizovat přímo povinné ručení, definuji některé základní pojmy v pojišťovnictví. Povinné ručení patří do určitých forem a druhů pojištění, proto je také zmiňuji.

3.1 Základní pojmy

Pojištění je vytváření finanční rezervy sloužící k úhradě potřeb nebo škod, které vzniknou pojištěným z nahodilých událostí. Tato rezerva se vytváří z prostředků pojištěných subjektů, tedy z pojistného, které je cenou za poskytované služby [8].

Pojištěný je osoba, na jejíž majetek, odpovědnost za škody, život nebo zdraví se pojištění vztahuje. Osoba, které vzniká na základě uzavřené pojistné smlouvy právo na pojistné plnění, a to bez ohledu na to, zda pojištění sjednala sama, nebo jiná osoba (pojistník) [1].

Oprávněná osoba je osoba, které vzniklo právo na pojistné plnění [1].

Pojistník je ten, kdo uzavřel s pojistitelem pojistnou smlouvu [2].

Pojistitel je právnická osoba, která je oprávněna provozovat pojišťovací činnost podle zákona o pojišťovnictví [8].

Pojistné riziko je souhrn všech rizik krytých příslušným druhem pojištění tak, jak jsou převzata pojišťovnou. Riziko, na které může pojišťovna uzavřít pojistnou smlouvu na základě pojistné technických podmínek. Pojistné riziko je vždy podrobně vymezeno prostřednictvím pojistného práva, je uvedena časová platnost pojištění a místní vymezení. Pojistné riziko se specifikuje v zákonech, vyhláškách, smluvních ujednáních, pojistných podmínkách a interních směrnících pojišťoven [1].

Pojistné představuje dopředu zaplacenou úplatu za přenesení negativních finančních důsledků nahodilosti z podnikatelských a ostatních ekonomických subjektů na pojišťovnu, uvažujeme-li na makro úrovni, pak jde o přenesení pojistitelných rizik v ekonomice na specifické odvětví národního hospodářství – pojišťovnictví [4].

Pojistná smlouva představuje právní dokument, který završuje dvoustranný právní akt, na jehož základě vzniká smluvní pojištění fyzických a právnických osob. Pojistná smlouva se vyhotovuje v písemné formě podle platných právních předpisů. Vyjadřuje konkrétní pojistné podmínky a podmínky realizace pojištění. V některých případech vzniká pojištění i bez písemné pojistné smlouvy. Jde o zákonná pojištění a o pojištění, která mají krátkodobý charakter (např. pojištění při přepravě zboží – tzv. známkové pojištění, kdy dokladem o sjednání a zaplacení pojištění je pojišťovací známka na dokladu o přepravě zboží). Pojistnou smlouvou se pojistitel zavazuje poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění, pokud nastane nahodilá událost, která je ve smlouvě podrobně specifikována. Pojistník, který s pojistitelem pojistnou smlouvu uzavřel, se zavazuje platit pojistné za poskytovanou pojistnou ochranu dle stanovených podmínek [1].

Pojistné plnění představuje pojišťovnou vyplacené náhrady škod na pojištěném majetku fyzických a právnických osob a výplaty z úrazového, životního a důchodového pojištění. Podmínkou výplaty pojistného plnění je realizace nahodilosti, eventuálně i jiné, v životě člověka významné události (např. věková hranice pro odchod do starobního důchodu, rodičovství atd.) [4].

Pojistná doba je doba, na kterou je sjednáno pojištění v pojistné smlouvě. Pojištění může být sjednáno na dobu určitou, tzn. že je stanoven termín konce platnosti pojistné smlouvy nebo je pevně stanovena délka platnosti pojistné smlouvy. Pojištění může být sjednáno také na dobu neurčitou. Pojistná doba bývá dále členěna na pojistná období (tj. období, na které je placeno pojistné) [1].

3.2 Pojišťovnictví

Pojišťovnictví je specifické odvětví ekonomiky, které zabezpečuje finanční eliminaci rizik ovlivňujících činnost lidí. Zahrnuje všechny pojišťovací instituce, které mají oprávnění k podnikání v pojištění v dané ekonomice, ve všech jejich formách. V podmínkách České republiky se do pojišťovnictví zahrnují instituce zabývající se z různého pohledu komerčním pojištěním [1].

Mezi instituce, které se zahrnují pod pojem pojišťovnictví, patří:

- pojišťovny a zajišťovny,
- pojišťovací zprostředkovatelé,
- státní dozor nad pojišťovnictvím,
- asociace pojišťoven,
- finanční instituce zabývající se pojištěním vedle pojišťoven (například banky),
- poradenské a ostatní firmy v oblasti pojišťovnictví [1].

3.3 Pojišťovny

Pojišťovna je specifická finanční instituce přebírající rizika a provozující pojistné produkty. Je to právní subjekt, který má oprávnění vykonávat pojišťovací činnost [1].

Pojišťovny jsou většinou strukturovány jako komerční subjekty – akciové společnosti, eventuálně jako vzájemné a státní pojišťovny. Komerční pojišťovny usilují o dosažení výnosu z pojišťovací činnosti, eventuálně z operací na finančním trhu při současném respektování požadavku na vysokou míru finanční stability. Vzájemné a státní pojišťovny mohou fungovat i na neziskových principech [4].

Z hlediska zaměření činnosti se pojišťovny člení na:

- pojišťovny univerzální, které pojišťují v podstatě všechny druhy rizik a mohou provozovat i zajištění,
- pojišťovny životní, které se zabývají provozováním životních druhů pojištění,
- pojišťovny neživotní, které se zabývají provozováním neživotních druhů pojištění,
- pojišťovny specializované, což jsou pojišťovny specializující se na určitý druh nebo odvětví pojištění, na pojišťování určitých rizik, na některé skupiny pojištěných [1].

Prvoplánovým předmětem činnosti pojišťovny je přebírat na sebe smluvně definovaná rizika svých klientů. Plnění jejího závazku nastává v budoucím období, kdy dojde

k smluvně definované události, nepříznivě dopadající na klienta. Za tuto službu inkasuje pojistné. Pojišťovny se tudíž ve svém systému hospodaření musejí vyrovnat jednak s nahodilostí, představující obsah pojišťovacího byznysu a důležitým faktorem časového zpoždění, který je další výraznou charakteristikou pojišťovací činnosti [4].

3.4 Formy pojištění

Formy pojištění udávají závislost výše pojistného plnění na výši škody. Tato závislost je předem určena v pojistných podmínkách a v pojistné smlouvě. Jednotlivé uplatněné formy pojištění jsou tak důležitým konstrukčním prvkem u jednotlivých druhů pojištění, pomocí kterých se stanovuje výše pojistného plnění [1].

3.4.1 Pojištění obnosová

Pojištění obnosová, jinak též historicky nazývaná pojištění sumová nebo pojištění na pojistnou částku, jsou takové pojistně-technické konstrukce, při kterých je ujednána peněžní obnos (suma) buď v pojistné smlouvě nebo stanovená pojistnými podmínkami jako pojistné plnění v případě, že nastane pojistná událost [4].

Pojistné plnění je nezávislé na výši škody, závisí pouze na předem pevně stanovené výši pojistné částky. Tedy pojistné plnění se maximálně rovná pojistné částce [1].

Obnosové pojištění se uplatňuje zejména v případech, kdy lze obtížně ohodnotit výsledek dopadu nahodilosti peněžním vyjádřením. Nejčastěji se užívá v úrazovém a životním pojištění a částečně při újmách na zdraví v pojištění odpovědnosti za škody, tedy v případech, kdy se obtížně objektivně ohodnocují škody na životech a zdraví lidí [4].

3.4.2 Pojištění škodová

U škodových pojištění je pojistné plnění závislé na výši nastalé škody, vychází se ze vzájemných kvantitativních vztahů mezi výší pojistného plnění a škody. Proto se v této souvislosti mluví o krytí konkrétní potřeby. Přitom výše odškodnění je ohraničena vztahem, kde pojistné plnění je rovno nebo menší než škoda [1].

Takto konstruovaná podoba pojištění se užívá v majetkovém pojištění při odškodňování majetkových ztrát v odpovědnostním pojištění [4].

Konkrétní vztah mezi velikostí pojistného plnění a velikostí škody je sjednán ve smlouvě (případně v právním předpise) a vyplývá z uplatnění z některých konkrétních škodových forem pojištění:

- 1) ryzí zájmové pojištění, kde není udána pojistná částka, pojistné plnění se rovná škodě,
- 2) pojištění na první riziko, zde je stanovena pojistná částka, která udává horní hranici pojistného plnění,
- 3) pojištění na plnou hodnotu, pojistné plnění je závislé na udané pojistné hodnotě (hodnotě pojištěného majetku), pojistná částka zde udává horní hranici pojistného plnění a intenzitu pojistné ochrany, neboť zde může dojít k podpojištění (pojistná částka je menší než pojistná hodnota) [1].

V současnosti je v praxi pojišťoven nejvíce užíváno pojištění na plnou hodnotu. Tato konstrukce pojištění bývá uplatňována u majetkových pojištění v ekonomickém prostředí s měnovou nerovnováhou. Použitím této konstrukce přenáší totiž pojistitel odpovědnost na pojištěného za to, že bude stále udržován soulad mezi sjednanou pojistnou částkou a pojistnou hodnotou majetku při inflačním měnovém vývoji. Přitom je třeba vidět, že moderní světová ekonomika je vždy více či méně inflační [4].

3.4.3 Doplnkové nástroje pojištění

Doplnkové nástroje pojištění se kombinují s některou základní formou pojištění (obnosovou nebo škodovou) [1].

Mezi doplnkové nástroje pojištění patří franšíza, procentní spoluúčast, bonifikace a bonus [4].

V rámci konstrukce jednotlivých pojistných produktů se doplňkové nástroje pojištění uplatňují z těchto důvodů:

- stimulace pojištěných v zájmu snahy o zmenšování počtu a rozsahu škod,
- vyloučení drobných škod z pojistných plnění [1].

Uplatnění doplňkových nástrojů pojištění se odráží ve velikosti ceny pojištění (čím vyšší hodnota spoluúčasti nebo franšíz, tím nižší pojistné) [1].

3.4.3.1 Franšíza

Franšíza má v současnosti široké uplatnění, neboť je jednou z forem stanovení vhodné hranice mezi krytím škod z vlastních zdrojů ekonomického subjektu a z pojištění. Franšíza se dělí na:

- a) integrální franšízu, kdy se pojištěný na škodě nepodílí tehdy, jestliže její výše přesáhla sjednanou částku, je-li škoda nižší než sjednaná částka odškodné se nevyplácí,
- b) excedentní franšízu, kdy se při výpočtu odškodného vždy franšíza odečítá, nedosahuje-li škoda výše franšíz, odškodné se nevyplácí [4].

3.4.3.2 Procentní spoluúčast

Při využití procentní spoluúčasti se pojištěný podílí určitým stanoveným procentem na úhradě škody. Zde se od pojistného plnění stanoveného na základě některé základní formy pojištění odečítá částka odpovídající stanovenému procentu spoluúčasti. Procentní spoluúčast je využívána například v konstrukci havarijních, úvěrových nebo zemědělských pojištění [1].

3.4.3.3 Bonifikace

Bonifikace zpravidla znamená zainteresování pojištěného subjektu na skutečném škodním průběhu pojištění a poskytuje se buď ve formě slevy na pojistném nebo ve formě zvýhodněného pojistného plnění [8].

3.4.3.4 Bonus

Bonus znamená zvýhodnění pojištěného buď formou slevy na pojistném za např. bezeškový průběh pojištění, nebo formou podílu pojištěných na pojistně-technických

přebytcích pojišťovny. Opakem bonusu je tzv. malus, což je naopak přírážka k pojistnému za vyšší než průměrnou frekvenci pojistných událostí [4].

3.5 Rozdělení pojištění v ČR

3.5.1 Dělení pojištění z hlediska způsobu financování

- 1) pojištění sociální – zahrnuje úhradu tzv. sociálních rizik v rozsahu daném rozhodnutím státu, je koncipováno jako pojištění povinné,
- 2) pojištění komerční (soukromé) – zahrnuje krytí rizik ekonomických subjektů (fyzických i právnických osob), obvykle v návaznosti na jejich rozhodnutí a potřeby. Základním členěním komerčního pojištění je členění podle druhu krytých rizik na pojištění životní a neživotní [1].

3.5.1.1 Životní pojištění

Životní pojištění zahrnuje krytí rizik ohrožujících životy lidí. V rámci těchto pojištění se uplatňují výplaty pojistných plnění v případě pojistných událostí, které se dotýkají života pojištěných osob nebo jiných osob. V životním pojištění jsou kryta dvě základní rizika, a to riziko úmrtí a riziko dožití [1].

Základní rozdělení životního pojištění:

- 1) pojištění pro případ úmrtí, kdy je pojistnou událostí smrt pojištěného,
- 2) pojištění pro případ dožití, kdy pojistnou událostí je dožití se sjednaného věku pojištěným,
- 3) smíšené pojištění pro případ smrti nebo dožití, kdy jsou tato dvě rizika kombinována [1].

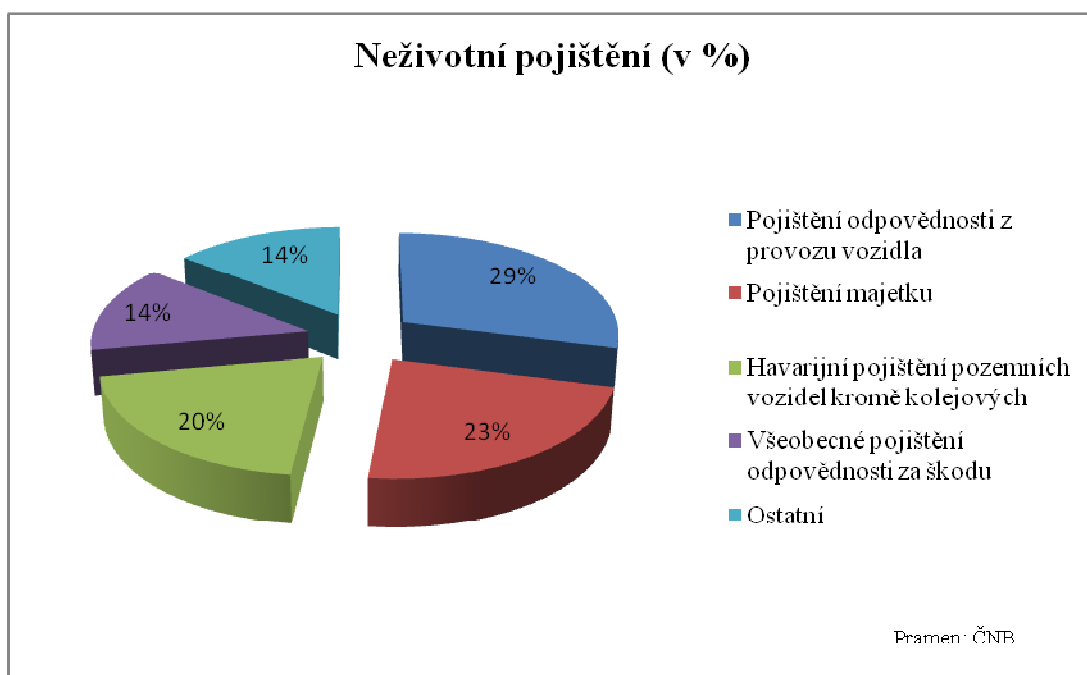
3.5.1.2 Neživotní pojištění

V rámci tohoto pojištění jsou kryta rizika různého charakteru, a to rizika ohrožující zdraví a životy, rizika vyvolávající přímé věcné škody, rizika vyvolávající finanční ztráty [1].

Neživotní pojištění dělíme na:

- neživotní pojištění osob (úrazová pojištění, nemocenské pojištění),
- pojištění majetková,
- pojištění odpovědnosti za škody,
- pojištění právní ochrany,
- cestovní pojištění [1].

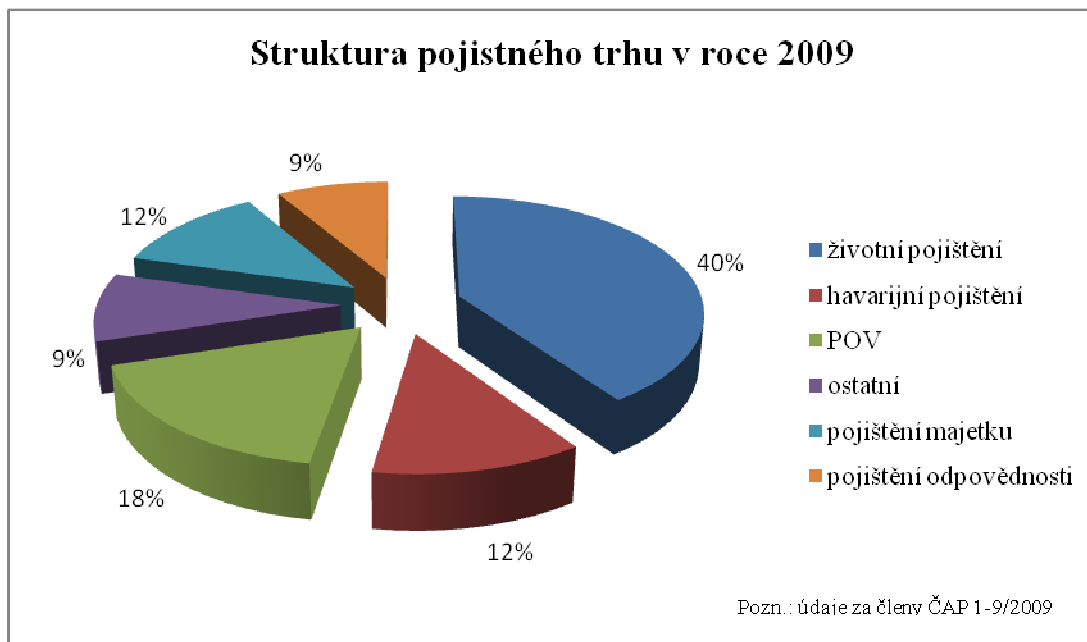
Graf 1

3.5.2 Dělení pojištění dle druhu rizika

- 1) pojištění osob,
- 2) pojištění majetku,
- 3) pojištění motorových vozidel,
- 4) cestovní pojištění,
- 5) pojištění odpovědnosti za škodu [8].

Graf 2

3.5.3 Dělení pojištění z hlediska právního

- 1) pojištění dobrovolné, kdy se sjednává pojistná smlouva mezi pojistníkem a pojistitelem, a to v závislosti na rozhodnutí pojistníka,
- 2) pojištění povinné
 - a. povinné smluvní, kdy v právním předpise je určena povinnost sjednání pojistné smlouvy pro dané subjekty,
 - b. zákonné, kdy povinnost pojištění pro příslušné subjekty vyplývá ze zákona a kdy se pojistná smlouva nesjednává (z právního předpisu vyplývá povinnost platit pojistné ve vymezené výši, vymezené instituci a ve vymezených termínech) [1].

3.6 Nehodovost v ČR

Neustále roste počet vozidel a houstne provoz, čímž se riziko dopravních nehod v počtu i hodnotovém objemu zvyšuje zejména ve velkoměstských aglomeracích, na druhé straně protisměrně působí zejména dokonalejší konstrukce vozidel, kdy zabránit nehodě lze manévrem, který by u méně výkonných vozů nebyl možný, a zvyšuje se i pasivní bezpečnost účastníků provozu dokonalejší výbavou: airbasy, ABS, EDS atd. [4].

V tabulce č. 1 je patrné, že počet nehod šetřených Policií ČR se od roku 2005 snižuje. V roce 2009 byl počet nehod nejnižší od roku 1990. Tento pokles nehod lze především přisoudit legislativní změně, která od 1. ledna 2009 změnila hranici povinnou pro hlášení nehody policii z původních 50 000 Kč na 100 000 Kč. Podle statistik pojišťoven totiž ve skutečnosti dopravních nehod mírně přibylo. Za celý loňský rok jich pojišťovny evidovaly 267 000, což je o 3% více než v roce 2008. Rok 2009 byl velmi příznivý, co se týče poklesu počtu usmrcených a těžce zraněných.

Výše škod se naopak neustále zvyšuje, to je vidět v tabulce č. 2, která zaznamenává výši škod jak na majetku, tak i na zdraví od roku 2000 do roku 2009. Nárůst majetkových škod je dán zvyšující se cenou vozidel. Zvyšující se cena vozidel je provázána s dokonalejší konstrukcí a výbavou a tím i s pocitem větší bezpečnosti a v mnoha případech i s větší agresivitou řidičů. To s sebou přináší nárůst škod na zdraví. Pojišťovny se těmito zvyšujícím škodám přizpůsobují a tím roste pojistné.

Tabulka 1 **Nehodovost v ČR**

Rok	Počet nehod šetřených Policíí ČR	Usmrceno	Těžce zraněno	Lehce zraněno
2000	211 516	1 336	5 525	27 063
2001	185 664	1 219	5 493	28 297
2002	190 718	1 314	5 492	29 013
2003	195 851	1 319	5 253	30 312
2004	196 484	1 215	4 878	29 543
2005	199 262	1 127	4 396	27 974
2006	187 965	956	3 990	24 231
2007	182 736	1 123	3 960	25 382
2008	160 376	992	3 809	24 776
2009	74 815	832	3 536	23 777

Zdroj: www.policie.cz

Tabulka 2 **Výše škod při autonehodách**

Rok vzniku	Škody při autonehodách		Počty hlášených škod na zdraví (v ks)
	majetek (v Kč)	zdraví (v Kč)	
2000	5 924 097 109	1 672 562 213	9 722
2001	6 950 950 796	2 091 592 533	11 079
2002	7 092 182 273	2 941 299 668	11 478
2003	7 270 970 268	3 078 895 595	11 677
2004	7 901 438 380	3 844 496 804	12 572
2005	8 264 045 824	3 876 975 557	11 422
2006	8 361 460 099	4 811 728 678	10 785
2007	8 507 576 027	5 426 909 874	11 444
2008	8 493 195 531	6 024 106 336	8 521
2009	8 856 456 978	6 422 960 216	2 132

Zdroj: www.ckp.cz

3.7 Povinné ručení

Povinné ručení nebo-li pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla spadá podle forem pojištění pod pojištění škodová. Podle rozdělení pojištění patří do komerčního neživotního pojištění, a to konkrétně do pojištění odpovědnosti za škody. Je to povinně smluvní pojištění, neboť jeho uzavření ukládá zákon. Je obvykle uzavíráno na dobu neurčitou.

3.7.1 Důvody vzniku pojištění

Ochrana poškozených při dopravních nehodách je považována za společensky závažnou, proto je toto pojištění provozováno jako pojištění povinné [1].

Důvody pro přinucení vlastníka či provozovatele motorového vozidla k uzavření pojištění odpovědnosti za škody z provozu vozidla jsou především v ekonomické oblasti: škody mohou přesahovat finanční možnosti viníků dopravních nehod. I pro majitele nejluxusnějšího vozu by mohl být problém vyplácet poškozenému s trvalým poškozením zdraví, které mu svým automobilem způsobil, desítky let diferenční rentu, související s dlouhodobou újmou na výdělku. Jde tedy o to, aby poškozený finanční odškodné reálně dostal [4].

Motorizovaný účastník – viník nehody může mít také subjektivní názor, že on nic nezavinil a tudíž nebude iniciovat žádné odškodňování. Řešením je postoupení případu dopravní nehody objektivním institucím, z nichž jednou je pojišťovna a ta příčiny nehody objektivně, eventuálně ve spolupráci s dalšími institucemi, posoudí a v případě oprávněnosti nároku poškozeného jej spravedlivě finančně odškodní [4].

3.7.2 Rozsah pojištění

Na základě tohoto pojištění má pojištěný nárok, aby pojistitel za něho hradil škody vzniklé v souvislosti s provozem vozidla, a to:

- škody na zdraví nebo usmrcením,
- škody vzniklé poškozením, zničením nebo ztrátou věci,
- škody mající povahu ušlého zisku,

- účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením [1].

Pojistitel nehradí:

- škodu, kterou utrpěl řidič vozidla, jehož provozem byla škoda způsobena,
- škodu, za kterou pojištěný odpovídá svému manželu nebo osobám, které s ním v době vzniku škodné události žily ve společné domácnosti, s výjimkou škody na ušlém zisku, jestliže tato škoda souvisí se škodou způsobenou na zdraví,
- škodu na vozidle, jehož provozem byla škoda způsobena, jakož i na věcech přepravovaných tímto vozidlem,
- škodu vzniklou manipulací s nákladem stojícího vozidla,
- škodu vzniklou mezi vozidly jízdní soupravy tvořené motorovým a přípojným vozidlem, jakož i škodu na věcech přepravovaných těmito vozidly,
- náklady vzniklé poskytnutím léčebné péče, dávek nemocenského pojištění nebo důchodů z důchodového pojištění v důsledku škody na zdraví nebo usmrcením, které utrpěl řidič vozidla, jehož provozem byla tato škoda způsobena,
- škodu způsobenou provozem vozidla při jeho účasti na organizovaném motoristickém závodě nebo soutěži, s výjimkou škody způsobené při takovéto účasti, jestliže je řidič při tomto závodě nebo soutěži povinen dodržovat pravidla provozu na pozemních komunikacích,
- škodu vzniklou provozem vozidla při teroristickém činu nebo válečné události, jestliže má tento provoz přímou souvislost s tímto činem nebo událostí [2].

3.7.3 Vznik pojištění

Pojištění vzniká uzavřením pojistné smlouvy mezi pojistníkem, obvykle vlastníkem vozidla a pojišťovnou. Pojišťovna je povinna pojistnou smlouvu uzavřít, jestliže návrh na její uzavření neodporuje zákonu nebo všeobecným pojistným podmínkám pojistitele [3].

Uzavřít pojistnou smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla je povinen vlastník nebo spoluvlastník tuzemského vozidla nebo řidič

cizozemského vozidla. Existuje však také možnost uzavřít pojistnou smlouvu třetí osobou ve prospěch vlastníka tuzemského vozidla nebo řidiče cizozemského vozidla [5].

Pojistná smlouva obsahuje vždy:

- určení pojistitele a pojistníka a údaje o vozidle,
- dobu trvání pojištění,
- limit pojistného plnění,
- výši pojistného, jeho splatnost a způsob jeho placení,
- formu a místo oznámení škodné události [2].

Povinnost uzavřít pojistnou smlouvu podle zákona nemá:

- řidič cizozemského vozidla, který je držitelem platné zelené karty vydané pojišťovnou v cizím státě, nebo vozidla, jehož pojištění odpovědnosti na území ČR je zaručeno kanceláří pojistitelů cizího státu,
- složka integrovaného záchranného systému pro všechna vozidla neužívaná k podnikání,
- bezpečnostní informační služba pro jí provozovaná vozidla, Ministerstvo obrany pro vozidla provozovaná Vojenským zpravodajstvím a Ministerstvo vnitra pro vozidla provozovaná Úřadem pro zahraniční styky a informace a pro vozidla Policie ČR útvarů služby kriminální policie a vyšetřování a obec pro vozidla provozovaná jednotkami sborů dobrovolných hasičů obce [2].

3.7.4 Výše pojistného

Pojistitel je povinen stanovit výši pojistného tak, aby zabezpečil trvalou splnitelnost závazků vzniklých provozováním pojištění odpovědnosti a úhradu příspěvků České kanceláří pojistitelů, a to zejména dostatečnou tvorbou aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy [2].

Způsob stanovení výše pojistného pojistitel předloží ke kontrole České národní bance na její písemné vyžádání, a to včetně statistických údajů, na kterých je způsob stanovení

výše pojistného založen, a potvrzení odpovědného pojistného matematika o správnosti způsobu stanovení výše pojistného [2].

Výši pojistného ovlivňuje:

- kategorie vozidla (osobní automobil, tahač apod.),
- zdvihový objem nebo výkon motoru,
- hmotnost vozidla,
- zvolený limit pojistného plnění,
- segmentační kritéria (např. věk, bydliště vlastníka vozidla, stáří vozidla apod.),
- předchozí bezeškodní průběh (systém bonus/malus) [8].

V souvislosti s výší pojistného má významnou roli systém bonus/malus, a proto považuji za důležité zmínit Databázi pojistných a škodních průběhů, kde jsou evidovány pojistné a škodní průběhy. Je postavena na výměně dat mezi pojistiteli a Českou kanceláří pojistitelů, kde jsou základem data:

- k pojistným smlouvám,
- ke škodním/pojistným událostem.

Na základě těchto dat je pro každého nositele pojistného a škodního průběhu (fyzické i právnické osoby) evidována historie pojištění. Pojistitelé tak mají možnost spravedlivě ohodnotit každého nositele pojistného a škodního průběhu (pojistník či provozovatel vozidla). Velký význam má tato nově vytvářená databáze zejména u „malusové turistiky“, kdy řidiči před postihem ze strany konkrétního pojistitele formou malusu, tedy přírážky k pojistnému, utíkali k jinému pojistiteli, kde po zatajení předchozí doby pojištění uzavírali pojištění za výhodnějších podmínek.

3.7.5 Pojistné plnění

Podle § 9 zákona č.168/1999 Sb. má poškozený právo uplatnit svůj nárok na plnění přímo na pojistiteli škůdce nebo u Kanceláře pojistitelů, jedná-li se o plnění z garančního fondu. To znamená, že nejenom oznámí vznik škodné události, ale rovněž uplatní své právo na plnění bez ohledu na to, zda viník (pojištěný) škodnou událost oznámil [3].

Pojišťovna je povinná plnit poškozenému do 15 dnů, po obdržení pravomocného rozhodnutí soudu o náhradě škody nebo od skončení šetření nutného ke zjištění její povinnosti uhradit za pojištěného, v rozsahu a ve výši podle příslušného právního předpisu, poškozeným uplatněný a prokázaný nárok na náhradu škody [5].

Pojistitel je povinen provést šetření škodní události bez zbytečného odkladu. Ve lhůtě do 3 měsíců ode dne, kdy bylo oprávněnou osobou uplatněno právo na plnění z pojištění odpovědnosti, je pojistitel povinen ukončit šetření pojistné události a sdělit poškozenému výši pojistného plnění, jestliže nebyla zpochybněna povinnost pojistitele plnit z pojištění odpovědnosti a nároky poškozeného byly prokázány. Nebo je pojistitel povinen ve lhůtě 3 měsíců podat poškozenému písemné vysvětlení k těm jím uplatněným nárokům, které byly pojistitelem zamítnuty nebo u kterých bylo plnění pojistitele sníženo anebo, u kterých nebylo možno ve stanovené lhůtě ukončit šetření [2].

Pojistitel má proti pojištěnému právo na náhradu toho, co za něho plnil, jestliže prokáže, že pojištěný:

- způsobil škodu úmyslně,
- porušil základní povinnost týkající se provozu na pozemních komunikacích a toto porušení bylo v příčinné souvislosti se vznikem škody, za kterou pojištěný odpovídá,
- způsobil škodu provozem vozidla, které použil neoprávněně,
- bez zřetele hodného důvodu nesplnil povinnost podle zákona upravujícího provoz na pozemních komunikacích sepsat bez zbytečného odkladu společný záznam o dopravní nehodě nebo ohlásit dopravní nehodu, která je škodnou událostí, a v důsledku toho byla ztížena možnost řádného šetření pojistitele,
- bezdůvodně nesplnil povinnost sdělit písemně pojistiteli, že proti němu bylo uplatněno právo na náhradu škody, zahájeno správní nebo trestní řízení či bylo uplatněno právo na náhradu škody u soudu nebo jiného příslušného orgánu a v důsledku toho byla ztížena možnost řádného šetření pojistitele,
- bezdůvodně odmítl jako řidič motorového vozidla podrobit se na výzvu Policie ČR zkoušce na přítomnost alkoholu, omamné nebo psychotropní látky nebo léku

označeného zákazem řídit motorové vozidlo [2].

3.7.6 Limity pojistného plnění

Pro velikost pojistného plnění sjednávaného pojistitelem v pojistné smlouvě jsou v zákoně uvedeny minimální limity [1].

Při škodě na zdraví nejméně 35 mil. Kč na každého zraněného nebo usmrceného [5].

Při škodě vzniklé poškozením, zničením nebo ztrátou věci, při škodě vzniklé odcizením věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat a škodě, která má povahu ušlého zisku, je zákonem stanoven limit pojistného plnění nejméně 35 mil. Kč bez ohledu na počet poškozených. Pokud součet nároků více poškozených převyšuje limit pojistného plnění uvedený v pojistné smlouvě, snižuje se pojistné plnění v poměru tohoto limitu k součtu nároků všech poškozených [3].

Limity pojistného plnění stanovené zákonem představují nejnižší částky, s jakými může pojistitel pojistnou smlouvu uzavřít. To znamená, že pojistná smlouva může být uzavřena s vyššími limity nebo může být sjednáno pojištění bez omezení těmito limity, což sebou pravděpodobně ponese i odpovídající navýšení pojistného [2].

3.7.7 Prokazování uzavření povinného ručení

1. června 2008 nabyt účinnosti zákon č. 137/2008 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a o změně některých souvisejících zákonů. Touto novelou dochází mimo jiné ke zjednodušení způsobu prokazování pojištění odpovědnosti. Jako doklad o pojištění slouží pouze zelená karta vydaná příslušným pojistitelem [10].

3.7.7.1 Zelená karta

Tato mezinárodní karta automobilového pojištění je v podstatě dokladem o sjednání pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Na této kartě je vyznačeno, ve kterých státech platí pojištění odpovědnosti a v nich se uzavřené pojištění touto kartou prokazuje. Kartou pojištěný obdrží při uzavírání pojistné smlouvy nebo kdykoliv v průběhu trvání pojištění [3].

Na základě této karty se řeší případné nehody v zahraničí. V zemích, s kterými je uzavřena tzv. multilaterální dohoda, není nutné mít s sebou zelenou kartu. V těchto zemích je dokladem státní poznávací značka. Jakákoliv škoda je poté hrazena z garančního fondu Českou kanceláří pojistitelů a následně vymáhána na pojistníkovi, respektive na jeho pojišťovně [5].

V zemích, s kterými je uzavřena tzv. jednotná dohoda, je nezbytné s sebou zelenou kartu vzít. Jsou však i země, se kterými není uzavřena ani jedna ze zmíněných smluv. V těchto zemích je jedinou možností zakoupení pojištění odpovědnosti vztahující se k dané zemi přímo na hranicích, kterému se říká hraniční pojištění. Toto pojištění vyjde zpravidla několikanásobně draž než běžné povinné ručení [5].

3.7.8 Zánik pojištění

Pojištění odpovědnosti podle zákona zaniká:

- dnem, kdy pojistník, jeho dědic, právní nástupce nebo vlastník vozidla, pokud je odlišnou osobou od pojistníka, oznámil pojistiteli změnu vlastníka tuzemského vozidla,
- dnem, kdy vozidlo, které nepodléhá evidenci vozidel, přestalo fyzicky existovat,
- dnem vyřazení tuzemského vozidla z evidence,
- odcizením vozidla,
- dnem následujícím po marném uplynutí lhůty stanovené pojistitelem v upomínce k zaplacení dlužného pojistného, nebo jeho části, doručené pojistníkovi,
- výpovědí,
- dohodou,
- uplynutím doby, na kterou bylo pojištění sjednáno [3].

Po zániku pojištění odpovědnosti je pojistník povinen bez zbytečného odkladu odevzdat pojistiteli zelenou kartu. Pojistitel je povinen, na základě písemné žádosti pojistníka vydat mu ve lhůtě do 15 dnů ode dne jejího doručení potvrzení o době trvání

pojištění odpovědnosti a o jeho škodném průběhu, jehož náležitosti stanoví ministerstvo vyhláškou [2].

3.8 Česká kancelář pojistitelů

Česká kancelář pojistitelů, se sídlem Na Pankráci 1724/129, Praha 4, je právnickou osobou, která byla zřízena zákonem č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (dále jen „zákon“) dne 30. července 1999 jako profesní organizace pojistitelů, kteří jsou na území ČR oprávněni provozovat pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Kancelář je zapsána v obchodním rejstříku [7].

Její činnost je financována z příspěvků členských pojišťoven. Tyto pojišťovny v poměru podle výše příspěvků ručí za závazky Kanceláře. Členství vzniká ze zákona udělením povolení České národní banky k provozování pojištění odpovědnosti a zaniká odnětím tohoto povolení [3].

Nad činností České kanceláře pojistitelů vykonával dříve dohled Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění Ministerstva financí. Ale v souvislosti s integrací dohledů nad finančním trhem byla jeho činnost dne 31. 3. 2006 ukončena a dohled přešel na Českou národní banku [9].

Česká kancelář pojistitelů plní tyto funkce:

- spravuje garanční fond,
- provozuje hraniční pojištění a informační středisko,
- zabezpečuje plnění úkolů souvisejících s jejím členstvím v Radě kancelářů,
- uzavírá dohody s kanceláři pojistitelů cizích států, informačními středisky a orgány pověřenými v jiných členských státech vyřizováním žádostí o náhradní plnění a zabezpečuje úkoly vyplývající z těchto dohod,
- spolupracuje se státními orgány ve věcech týkajících se pojištění odpovědnosti,
- vede evidence a statistiky pro účely pojištění odpovědnosti,

- podílí se na předcházení škodám v provozu na pozemních komunikacích a na předcházení pojistným podvodům v pojištění souvisejícím s provozem vozidel,
- zpracovává pro potřeby své, svých členů nebo kanceláří pojistitelů cizích států a jejich členských pojišťoven údaje o dopravních nehodách od Policie České republiky způsobem umožňujícím dálkový přístup k údajům [2].

Ve vztahu k poškozeným, tj. těm, kterým byla provozem vozidla způsobena škoda a mají nárok na plnění, vystupuje Česká kancelář pojistitelů jako garant a poskytovatel:

- plnění za škodu způsobenou provozem nezjištěného vozidla, za kterou odpovídá nezjištěná osoba; při škodě na věci nebo ušlém zisku pouze tehdy, pokud současně s touto škodou byla poškozenému způsobena i závažná škoda na zdraví a pokud věcná škoda nebo ušlý zisk přesáhl 10 000 Kč,
- plnění za škodu způsobenou provozem vozidla bez pojištění odpovědnosti,
- plnění za škodu způsobenou provozem tuzemského vozidla pojištěného u pojistitele, který z důvodu svého úpadku nemůže uhradit tuto škodu,
- plnění za škodu způsobenou provozem cizozemského vozidla pojištěného hraničním pojištěním,
- plnění za škodu způsobenou provozem cizozemského vozidla, jehož řidiči nevzniká při provozu tohoto vozidla na území ČR povinnost uzavřít hraniční pojištění,
- náhradního plnění § 24a a 24b [7].

Ve vztahu k povinným, tj. těm, kteří odpovídají za škodu způsobenou nezjištěným vozidlem nebo vozidlem bez pojištění odpovědnosti, má Česká kancelář pojistitelů právo na náhradu toho, co za povinné osoby plnila [7].

Orgány kanceláře jsou:

- shromáždění členů (nejvyšší orgán Kanceláře),
- správní rada (statutární orgán),
- kontrolní komise,
- výkonný ředitel [2].

Členové České kanceláře pojistitelů:

- CHARTIS pojišťovna
- Allianz pojišťovna
- Axa pojišťovna
- Česká pojišťovna
- Česká podnikatelská pojišťovna
- ČSOB pojišťovna
- Direct pojišťovna
- Dolnorakouská pojišťovna
- Generali pojišťovna
- Hasičská vzájemná pojišťovna
- Kooperativa pojišťovna
- Slavia pojišťovna
- Triglav pojišťovna
- Uniqa pojišťovna
- Wüstenrot pojišťovna

3.8.1 Garanční fond

Z garančního fondu České kanceláře pojistitelů jsou vypláceny poškozeným v zákoně stanovených případech náhrady škod z dopravních nehod, které byly způsobeny nepojištěnými vozidly [7].

Přibližně každé deváté vozidlo registrované v České republice nemá povinné ručení. Jejich řidiči způsobí každoročně kolem 5 tisíc nehod. Celková výše těchto škod dosahuje cca 450 mil. Kč ročně [7].

Tabulka 3 **Přehled vyplaceného plnění za nepojištěné škůdce**

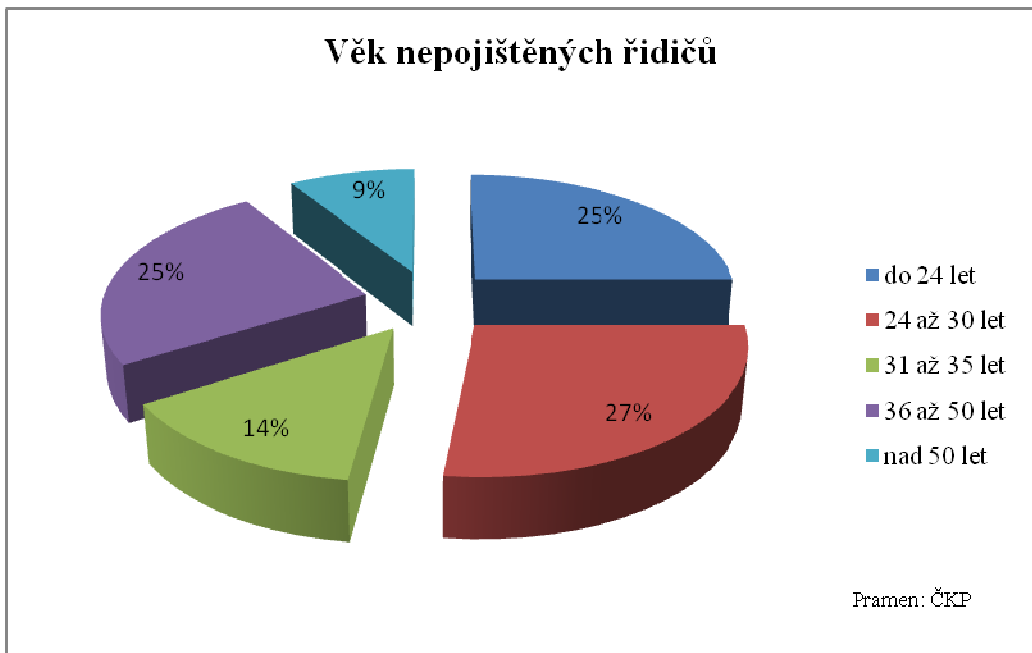
Finanční objemy škod garančního fondu ČKP (v Kč)			
kalendářní rok	vyplacené pojistné plnění	nárůst celkového závazku	celkový kumulativní objem závazků
2003	110 322 000	365 016 031	835 016 031
2004	212 620 452	554 966 652	1 389 982 683
2005	257 562 328	379 107 442	1 769 090 125
2006	264 761 304	447 142 805	2 216 232 930
2007	276 160 557	456 558 924	2 672 791 854

Zdroj: www.ckp.cz

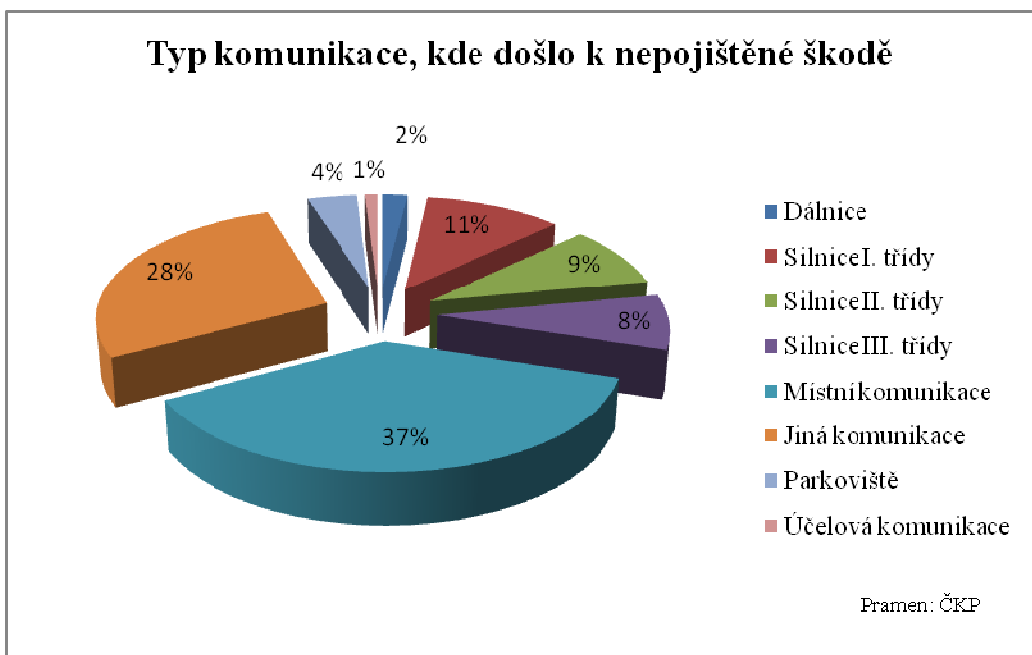
Na rozdíl od případů, kdy je pojištění řádně uzavřeno a kdy škody hradí příslušná pojišťovna, nese finální zodpovědnost za náhradu nepojištěné škody viník nehody. Alarmující jsou skutečné příběhy, kdy řidiči nepojištěných vozidel, často velmi mladí, zavinili vážnou dopravní nehodu, při které způsobili několikamiliónové škody na zdraví. Následně po celý život splácí náklady na jejich léčbu a zdravotní péči [7].

Mezi viníky nepojištěných škod jsou nejčastěji zastoupeni muži (88 %) a bývají spíše mladší – dvě třetiny jsou v kategorii do 36 let. Významně vyšší výskyt závažných nepojištěných škod na zdraví je spojen s nehodami na silnicích I. až III. třídy (tj. mimo dálnice i mimo místní a účelové komunikace), které jsou často způsobeny pod vlivem alkoholu nebo v důsledku nepřiměřené rychlosti. Výrazně více nepojištěných škod vzniká v letních měsících (cca o 30 % více než v zimě), kdy viníky bývají i tzv. sezonní řidiči vyjíždějící jen za teplého počasí [7].

Graf 3

Graf 4

Pokud škodu způsobí nepojištěný řidič, vstupuje do hry Česká kancelář pojistitelů, aby z garančního fondu, který spravuje, a do kterého přispívají pojišťovny poskytující na českém trhu povinné ručení, uhradila poškozeným jejich oprávněné nároky. Následně, a to účinně, vymáhá veškerou vyplacenou úhradu škody na viníkovi [7].

Garanční fond se tvoří z pojistného za hraniční pojištění, z příspěvků pojistitelů, z přijatých náhrad a z přijatých příspěvků [2].

Z garančního fondu poskytuje Česká kancelář pojistitelů poškozenému:

- a) plnění za škodu způsobenou provozem nezjištěného vozidla, za kterou odpovídá nezjištěná osoba,
- b) plnění za škodu způsobenou provozem vozidla, za kterou odpovídá osoba bez pojištění odpovědnosti,
- c) plnění za škodu způsobenou provozem tuzemského vozidla, za kterou odpovídá osoba, jejíž odpovědnost za tuto škodu je pojištěna u pojistitele, který z důvodu svého úpadku nemůže hradit tuto škodu,
- d) plnění za škodu způsobenou provozem cizozemského vozidla, za kterou odpovídá osoba, jejíž odpovědnost za tuto škodu je pojištěna hraničním pojištěním,
- e) plnění za škodu způsobenou provozem cizozemského vozidla, jehož řidiči nevzniká při provozu tohoto vozidla na území České republiky povinnost uzavřít hraniční pojištění,
- f) plnění za škodu způsobenou provozem vozidla, které bylo odesláno z jiného členského státu do ČR jako státu cílového určení, nebylo-li k tomuto vozidlu sjednáno pojištění odpovědnosti a jestliže ke škodné události došlo ve lhůtě 30 dnů počínaje dnem, kdy kupující osoba vozidlo převzala, i když vozidlo nebylo v ČR registrováno [2].

3.8.2 Hraniční pojištění

Hraniční pojištění historicky odvozuje svůj název od místa svého nejčastějšího vzniku, kterým je silniční hraniční přechod. Dnes se Hraniční pojištění uzavírá zpravidla ve vnitrozemí na dobu prodlouženého pobytu cizozemského vozidla na území ČR po vypršení platnosti předchozího pojištění odpovědnosti z provozu vozidla platného na území ČR [7].

Řidič cizozemského vozidla, s výjimkou řidiče, který je držitelem platné zelené karty vydané v cizím státě, a s výjimkou řidiče, jehož pojištění odpovědnosti na území všech

členských států je zaručeno kanceláři pojistitelů cizího státu, je povinen uzavřít s Českou kanceláří pojistitelů pojistnou smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla [2].

Hraniční pojištění se uzavírá při vstupu cizozemského vozidla na území ČR zaplacením pojistného, a to nejméně na dobu 15 dnů. Bez hraničního pojištění nesmí Policie České republiky umožnit jízdu takového vozidla bez zaplacení trojnásobku jinak splatného pojistného, nejméně však 10 000 Kč [2].

Hraniční pojištění se vztahuje na způsobení škody provozem cizozemského vozidla, k němuž došlo na území České republiky nebo na území jiného členského státu Evropské unie nebo některého jiného státu Evropského hospodářského prostoru nebo Švýcarska [7].

3.9 Evidence pojištění odpovědnosti

Pojistitel sděluje České kanceláři pojistitelů údaje o vzniku, době přerušení, změně a zániku pojištění odpovědnosti nejméně v rozsahu údajů, které stanoví ministerstvo vyhláškou, a to nejpozději do 1 měsíce ode dne vzniku příslušné skutečnosti [2].

Kancelář sděluje tyto údaje Ministerstvu dopravy, které provozuje Centrální registr vozidel. Ministerstvo dopravy porovnává tyto údaje s údaji jím vedenými a sdělí Kanceláři výsledek porovnání a údaje o vozidlech a o jejich vlastnících nebo provozovatelích, které nebyly sděleny Kanceláři [5].

Údaje vedené Kanceláři týkající se vozidel a jejich vlastníků nebo provozovatelů mohou být Kanceláři sděleny pojistiteli [2].

Pokud pojištění odpovědnosti zaniklo a nebyla-li ve lhůtě 14 dnů ode dne tohoto zániku uzavřena nová pojistná smlouva týkající se téhož tuzemského vozidla, je vlastník vozidla povinen ve stejné lhůtě odevzdat státní poznávací značku a osvědčení o registraci tohoto vozidla příslušnému orgánu evidence. Nelze-li z objektivních důvodů tuto povinnost splnit, musí vlastník vozidla takovou skutečnost bez zbytečného odkladu oznámit příslušnému orgánu evidence [5].

Povinnost odevzdat státní poznávací značku a osvědčení o registraci vozidla příslušnému orgánu evidence je splněna i tehdy, pokud tak učinil provozovatel vozidla zapsaný v registru vozidel [2].

Zjistí-li Kancelář na základě porovnání údajů, že po zániku pojištění odpovědnosti nebyla uzavřena nová pojistná smlouva, oznámí tuto skutečnost bez zbytečného odkladu orgánu evidence příslušnému podle registrace tuzemského vozidla, a to prostřednictvím Centrálního registru vozidel. Na základě tohoto oznámení orgán evidence ověří splnění povinnosti odevzdat státní poznávací značku a osvědčení o registraci vozidla. Zjistí-li nesplnění této povinnosti, postupuje podle zákona upravujícího podmínky provozu vozidel na pozemních komunikacích [2].

Údaje se sdělují nejméně jedenkrát měsíčně, a to způsobem umožňujícím dálkový přístup [2].

3.10 Postihy za provoz vozidla bez povinného ručení

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že:

- provozuje nebo ponechá na pozemní komunikaci vozidlo bez pojištění odpovědnosti,
- jako vlastník vozidla neodevzdá tabulku s registrační značkou a osvědčení o registraci vozidla, nebo
- jako řidič nepředloží zelenou kartu, nebo doklad o hraničním pojištění [2].

Tomu, kdo jako fyzická osoba provozuje vozidlo na veřejné komunikaci bez pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, ačkoliv tato povinnost byla stanovena zákonem, lze uložit pokutu od 5 000 Kč do 40 000 Kč [3].

Pokud z jakéhokoli důvodu zanikne pojištění, pak má vlastník vozidla povinnost do 14 dnů buď vozidlo řádně pojistit, nebo odevzdat registrační značky a osvědčení o registraci místně příslušnému registru vozidel. Nestane-li se tak lze uložit pokutu od 2 500 Kč do 20 000 Kč [7].

Uložit pokutu do výše 1 500 Kč lze tomu, kdo při provozu vozidla nepředloží na požádání příslušníka Policie České republiky doklady o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Pokutu lze uložit v blokovém řízení [3].

Pokud není přestupek řešen na místě, ale postoupen do správního řízení, může v něm být uložena pokuta od 1 500 do 3 000 Kč. Ale i v případě vyřešení tohoto přestupku (nepředložení dokladu o pojištění při silniční kontrole) oznamuje policie správnímu orgánu podezření ze spáchání přestupku provozování nepojištěného vozidla a správní orgán pak zahajuje příslušné šetření [7].

Právnícká osoba se dopustí správního deliktu tím, že:

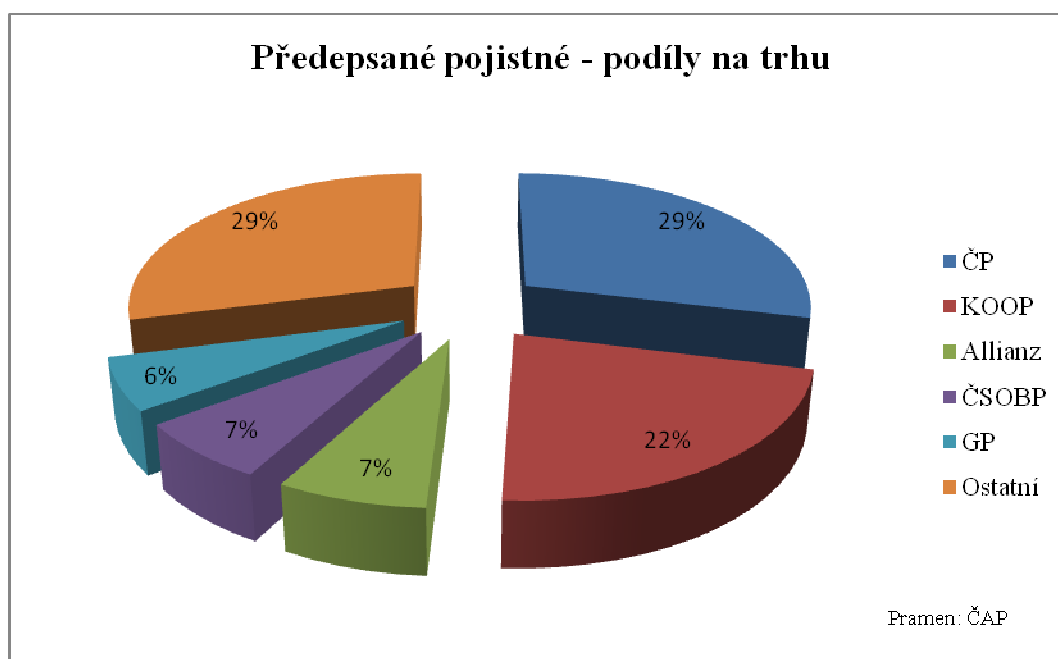
- provozuje nebo ponechá na pozemní komunikaci vozidlo bez pojištění odpovědnosti, nebo
- jako vlastník vozidla neodevzdá tabulku s registrační značkou a osvědčení o registraci vozidla [2].

Za správní delikt provozování vozidla bez pojištění odpovědnosti lze uložit pokutu od 5 000 Kč do 40 000 Kč a za správní delikt neodevzdání státní poznávací značky a osvědčení o registraci vozidla lze uložit pokutu od 2 500 Kč do 20 000 Kč [2].

4 Povinné ručení u vybraných pojistitelů

V České republice provozuje pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla celkem 15 pojišťoven. Pro tuto práci jsem z nich vybrala tři pojišťovny. Dvě patří, podle výše předepsaného pojistného, k těm největším pojišťovnám u nás a jsou jimi Česká pojišťovna a pojišťovna Kooperativa. Jako třetí jsem vybrala pojišťovnu Generali, která u nás patří mezi menší pojišťovny.

Graf 5

4.1 Generali pojišťovna

Generali pojišťovna je nadnárodní společností a je třetí největší pojišťovnou na světě. V ČR patří spíše k menším pojišťovnám, její podíl na předepsaném pojistném je 6% [12].

V roce 1832 byly otevřeny první pobočky ve Vídni a Budapešti. Ve stejném roce vznikla i pobočka Assicurazioni Generali v Praze. V roce 1920 byla založena Moldavia Generali, zakladateli byly Živnobanka a Assicurazioni Generali. Roku 1939 byla uzavřena smlouva o sloučení pojišťovacích společností Moldavia Generali a Sekuritas. V roce 1945 u nás přestává pojišťovna Generali existovat kvůli znárodnění soukromých pojišťoven. V roce 1993 se Generali po více než 50 letech vrací zpět do ČR jako zastoupení rakouské pojišťovny Erste Allgemeine. V roce 1995 se transformovalo zastoupení společnosti Erste

Allgemeine na akciovou společnost Generali Pojišťovna. V lednu 2008 se stala Generali pojišťovna součástí Generali PPF Holding, který působí v zemích východní a střední Evropy a jehož součástí je v České Republice také Česká pojišťovna [12].

13. října 1999 získala licenci pro poskytování pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla [12].

Výhody povinného ručení u Generali:

- 5% bonus za každý rok provozování vozidla bez nehod, pro rok 2010 může být bonus až 50%,
- bonus za jízdu bez nehod i pro právnické osoby,
- výhodné sazby pro pojištění osobních vozidel fyzických osob z obcí a malých měst,
- zvýhodněné sazby pro osobní vozidla se zdvihovým objemem 1351 - 1450 ccm,
- zvýhodněné sazby pro osobní vozidla se zdvihovým objemem 1851 - 2000 ccm,
- sleva Plus na povinné ručení pro druhé osobní nebo užitkové vozidlo pojištěné u Generali,
- sleva 5% na havarijní pojištění,
- sleva 20 % pro držitele průkazu ZTP,
- lze platit pololetně i čtvrtletně bez področních přírůžek,
- možnost převodu bonusu z povinného ručení na havarijní pojištění [12].

Generali nabízí dva produkty povinného ručení, a to Základ a Komplet. Oba tyto produkty se dají sjednat buď ve formě Venkov, nebo Město. Venkov je určen pro fyzické osoby s trvalým bydlištěm v obci do 30 000 obyvatel, jež jsou držiteli nebo provozovateli osobního vozidla. Varianta Město je určena pro fyzické osoby s trvalým bydlištěm v obci nad 30 000 obyvatel a právnické osoby [12].

Tabulka 4 **Varianty povinného ručení**

Varianta	Limity pojistného plnění u věcných škod a ušlého zisku	Limity pojistného plnění při škodě na zdraví
Základ	35 mil. Kč	35 mil. Kč
Komplet	70 mil. Kč	70 mil. Kč

Zdroj: www.generaliz.cz

Povinné ručení Základ

Povinné ručení Základ je nejčastěji sjednávaným typem povinného ručení u Generali. Škody na majetku i na zdraví jsou kryty do výše 35 milionů korun. Zdarma jsou zde široké asistenční služby v ČR i v Evropě [12].

Povinné ručení Komplet

Pokud si někdo přeje mít vyšší limity pojistného plnění, je pro něj ideální povinné ručení Komplet. Limity jsou tu dvojnásobné – škody způsobené na zdraví jiných osob a škody na majetku jsou kryty až do výše 70 milionů Kč. Zdarma je zde zahrnuto pojištění střetu se zvěří a nadstandardní asistenční služby v ČR i v Evropě [12].

Doplňková pojištění

- Pojištění náhradního vozidla
- Pojištění právní ochrany
- Pojištění skel
- Úrazové pojištění řidiče
- Úrazové pojištění řidiče a dětí přepravovaných v autosedačkách
- Úrazové pojištění všech přepravovaných osob (plný počet sedadel dle TP)

- Asistenční služby Generali Top Assistance [12]

Pojišťovna Generali provádí segmentaci podle objemu motoru, bydliště (rozlišuje obce do a nad 30 000 obyvatel a Prahu), věku (přirážka 90% pro řidiče do 30 let, kteří způsobí nehodu) a podle toho zda jde o právnickou osobu či ne [11].

4.2 Pojišťovna Kooperativa

Kooperativa je druhou největší pojišťovnou na tuzemském trhu. Byla založena v roce 1991 jako první komerční pojišťovna na území bývalého Československa. Její podíl na celkovém předepsaném pojistném v ČR je 23 %. Největší akcionářský podíl má WIENER STÄDTISCHE Versicherung AG Vienna Insurance Group, která vlastní 89,65%. Kooperativa je univerzální pojišťovnou, která nabízí plný sortiment služeb a všechny standardní druhy pojištění jak pro občany, tak pro klienty z řad firem od drobných podnikatelů až po velké průmyslové firmy [13].

Výhody povinného ručení u pojišťovny Kooperativa:

- k povinnému ručení zdarma živelní pojištění vozidla,
- nadstandardní asistenční služby, přenos bonusu na další vozy,
- možnost dosáhnout vysokého bonusu – slevy na pojistném až 50%,
- sleva 5% pro vozidla se zdvihovým objemem válců 1350 až 1400 ccm,
- k povinnému ručení sleva až 75% na celoroční kartu cestovního pojištění,
- sleva na druhé auto (i pokud je první pojištěno u jiné pojišťovny),
- sleva 8% při sjednání pojištění přes internet,
- klienti s průkazem ZTP mají slevu 10% [13].

Tabulka 5 **Varianty povinného ručení**

Varianta	Limity pojistného plnění u věcných škod a ušlého zisku	Limity pojistného plnění při škodě na zdraví
Basic	35 mil. Kč	35 mil. Kč
Standard	35 mil. Kč	54 mil. Kč
Benefit	70 mil. Kč	70 mil. Kč

Zdroj: www.kooperativa.cz

Povinné ručení Basic

Produkt je určen pro pojistníky ve věku 24 let a více. Škody na majetku a na zdraví jiných osob jsou kryty do výše 35 milionů korun. Toto povinné ručení je určeno pouze pro motocykly, osobní a užitková vozidla do 3 500 kg, přípojná vozidla, obytné automobily, traktory a motorové ruční vozíky. Sleva 5% při roční frekvenci placení. Sleva 100 Kč na první lhůtní pojistné za sjednání platby formou SIPO nebo SINK [13].

Povinné ručení Standard

Limity pojistného plnění jsou stanoveny na 54 milionů korun u škod na majetku a na 35 milionů korun při škodách na zdraví jiných osob. Je vhodné pro všechny kategorie vozidel. Asistenční služby a živelní pojištění vozidla (u osobních a užitkových vozidel do 3 500 kg) jsou zde zdarma [13].

Povinné ručení Benefit

Škody způsobené na zdraví jiných osob a škody na majetku jsou kryty až do výše 70 milionů korun. Vhodné pro všechny kategorie vozidel. Asistenční služby a živelní pojištění vozidla (pouze u osobních a užitkových vozidel do 3 500 kg) jsou zdarma [13].

Doplňková pojištění

- Pojištění čelního skla
- Úrazové pojištění
- Pojištění asistenčních služeb
- Pojištění nákladů na nájem náhradního vozidla (pro osobní nebo užitková vozidla do 3,5t)
- Pojištění právní ochrany (pouze pro fyzické nepodnikající osoby)
- Asistenční program „Pomoc při nehodě“ [13]

Pojišťovna Kooperativa provádí segmentaci pouze podle objemu motoru. To může být výhodné pro řidiče, kteří patří do rizikových skupin – mladí bez zkušeností, obyvatelé velkých měst [11].

4.3 Česká pojišťovna

V roce 1827 byla založena První česká vzájemná pojišťovna. Ta zpočátku provozovala pouze požární pojištění nemovitostí. Počátkem 20. století začala První česká vzájemná pojišťovna nabízet svým klientům také životní pojištění, pojištění proti vloupání a pojištění zákonné odpovědnosti a úrazu [14].

Od znovuzavedení konkurenčního prostředí v r. 1991 je největší pojišťovnou na českém pojistném trhu. Konkurenční prostředí se ovšem netýkalo povinného ručení, tam si Česká pojišťovna udržela monopol až do roku 2000. Její podíl na celkovém předepsaném pojistném v ČR činí přibližně 30%. Česká pojišťovna nyní poskytuje jak individuální životní a neživotní pojištění, tak i pojištění pro malé, střední a velké klienty v oblasti průmyslových a podnikatelských rizik [14].

Výhody povinného ručení u České pojišťovny:

- bonus od nejlepšího řidiče v rodině,
- úrazové pojištění řidiče,

- standardní bonus až do výše 50%,
- bonus za řízení bez nehody,
- extra bonus ve výši 5% (pokud bezeškodní průběh pojištění činí alespoň 36 měsíců),
- 5% sleva z havarijního pojištění,
- asistenční služby pro všechny účastníky nehody,
- sleva 5% pro klienty s dítětem v autosedačce,
- sleva 10% při sjednání pojištění přes internet,
- povinné ručení za 1 Kč pro ty, kteří získají ocenění Gentleman silnic,
- sleva na druhé auto pokud je první auto pojištěno u České pojišťovny nebo pokud má smlouvu již někdo z rodiny [14].

Tabulka 6 **Variety povinného ručení**

Varianta	Limity pojistného plnění u věcných škod a ušlého zisku	Limity pojistného plnění při škodě na zdraví	Náklady právní ochrany
Start	35 mil. Kč	35 mil. Kč	10 000 Kč
Standard	50 mil. Kč	50 mil. Kč	10 000 Kč
Exclusive	100 mil. Kč	100 mil. Kč	20 000 Kč

Zdroj: www.ceskapojistovna.cz

Při sjednání povinného ručení ve variantě Standard zdarma asistenční služba pro případ nehody POHODA Klasik. Ve variantě Exclusive je zdarma asistenční služba pro případ nehody i poruchy POHODA Special [14].

Doplňková pojištění

- Pojištění čelního skla (nelze sjednat k variantě Start)
- Pojištění všech skel (nelze sjednat k variantě Start)

- Úrazové pojištění řidiče
- Pojištění úrazu dopravovaných osob
- Pojištění zavazadel a věcí osobní potřeby
- Asistenční služba „Pohoda“ [14]

Česká pojišťovna provádí segmentaci podle objemu motoru, bydliště (rozlišuje obce do a nad 30 000 obyvatel a Prahu), věku (přírážka pro řidiče mladší 27 let a slevy pro řidiče nad 45 let) a IČ [11].

4.4 Porovnání povinného ručení

Povinné ručení porovnávám celkem ve 4 příkladech, ve kterých jsem postupně měnila výchozí informace (ty jsou uvedené v příkladě 1). Díky tomu je vidět, jak změny údajů zvyšují nebo snižují pojistné u jednotlivých pojistitelů.

Zvolená osoba má zájem o co nejlevnější pojištění a nepotřebuje žádné speciální výhody. Proto si vybírá varianty povinného ručení, kde je automobil pojištěn jen na zákonné limity pojistného plnění.

Všechny výpočty pojistného jsem prováděla přes internet.

Příklad 1

Údaje o osobě, která chce uzavřít pojištění:

Pojistník: fyzická osoba

Trvalé bydliště: Praha

Datum narození: 12. 2. 1980

Údaje o vozidle:

Druh: osobní automobil

Tovární značka: Škoda

Model vozidla: Fabia Combi

Datum uvedení do provozu: 12. 5. 2008

SPZ: 1AB2233

Objem motoru: 1896 ccm

Výkon: 77 kW

Hmotnost: 1705 kg

Počet míst k sezení: 5

Palivo: nafta

Údaje o předchozím pojištění:

Doba pojištění: 59 měsíců

Počet pojistných událostí: 0

Tabulka 7 **Výše vypočítaného pojistného**

Pojišťovna	Roční pojistné (v Kč)
Generali	6 144
Kooperativa	7 463
Česká pojišťovna	7 031

Jak je vidět z výše uvedené tabulky, nejnižší pojistné vychází u pojišťovny Generali. Naopak nejvyšší je u pojišťovny Kooperativa.

Příklad 2

V tomto příkladě jsem změnila trvalé bydliště pojistníka. Místo Prahy bydlí v Pardubickém kraji, v Rosicích.

Tabulka 8 Výše vypočítaného pojistného

Pojišťovna	Roční pojistné (v Kč)
Generali	5 312
Kooperativa	7 463
Česká pojišťovna	5 968

Zde vychází nejnižší pojistné u pojišťovny Generali. Nejvyšší pojistné je u pojišťovny Kooperativa, která bydliště pojistníka jako jediná nezohledňuje.

Příklad 3

Zde jsem změnila vozidlo. Místo Škody Fabie Combi má být pojištěn Opel Corsa.

Nové údaje o vozidle:

Tovární značka: Opel

Model vozidla: Corsa

Datum uvedení do provozu: 12. 5. 1997

Objem motoru: 1395 ccm

Výkon: 55 kW

Hmotnost: 835 kg

Palivo: benzín

Tabulka 9 Výše vypočítaného pojistného

Pojišťovna	Roční pojistné (v Kč)
Generali	3 968
Kooperativa	4 502
Česká pojišťovna	4 379

Díky nižšímu objemu motoru se pojištění u všech třech pojišťoven snížilo, a to o podstatnou část. Nejlepší nabídku pojistného má pojišťovna Generali. Pojišťovna

Kooperativa vychází opět nejdraž.

Příklad 4

V tomto příkladě jsem kalkulaci provedla při jedné pojistné události, která se stala před 20 měsíci.

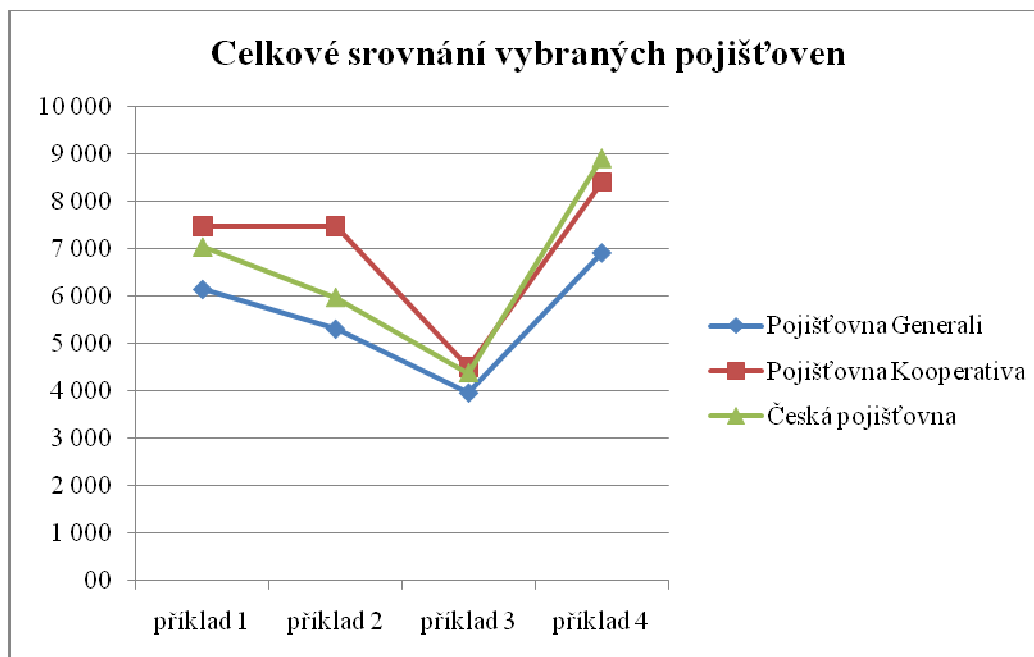
Tabulka 10 Výše vypočítaného pojistného

Pojišťovna	Roční pojistné (v Kč)
Generali	6 912
Kooperativa	8 397
Česká pojišťovna	8 906

Pojistná událost zvýšila pojistné u všech třech pojišťoven. Nejnižší výši pojistného má pojišťovna Generali. Nejdražší je v tomto případě Česká pojišťovna.

4.4.1 Vyhodnocení

Graf 6

Nejdražší pojišťovnou je celkově pojišťovna Kooperativa, nejvyšší pojistné měla ve třech příkladech, pouze u čtvrtého příkladu byla dražší Česká pojišťovna. Jako nejvýhodnější z pohledu výše pojistného vychází pojišťovna Generali. Vzhledem k tomu, že zvolená osoba chce co nejlevnější pojistné a nezajímají ji žádné výhody je jasné, že by si vybrala pojišťovnu Generali. Je otázkou, co by si vybrala osoba, kterou by nezajímala jen výše pojistného, ale i další služby, které pojišťovny k povinnému ručení poskytují. Mě osobně zaujala Česká pojišťovna, která nabízí například bonus od nejlepšího řidiče z rodiny.

Tento bonus mohou získat: manžel, manželka, otec, matka, dědeček, babička, syn, dcera, vnuk i vnučka a navíc další osoby žijící s řidičem ve společné domácnosti. Nejlepším řidičem se rozumí pojistník, který už má uzavřeno povinné ručení u České pojišťovny. Výše bonusu může dosáhnout až 50% [14].

Zajímavá je také nabídka pojišťovny Kooperativa, která poskytuje k povinnému ručení například živelní pojištění zdarma.

5 Úhradová povinnost

Cílem úhradové povinnosti je výběr příspěvku za dobu, po kterou bylo vozidlo provozováno bez pojištění odpovědnosti, a tím snížení příspěvků pojistitelů do garančního fondu.

Příspěvek nepojištěných do garančního fondu se vztahuje na vlastníky nebo provozovatele nepojištěných registrovaných vozidel (tzn. registrovaných vozidel bez povinného ručení). Počínaje 1. lednem 2009 mají povinnost za každý den, kdy jejich vozidlo nebylo pojištěno, uhradit do garančního fondu České kanceláře pojistitelů příspěvek. Tato povinnost byla nově zavedena § 24c novely zákona č. 168/1999 Sb. o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla [7].

Výše příspěvku se určí součtem hodnoty vypočtené vynásobením výše příslušné denní sazby pro daný druh vozidla počtem dní, kdy bylo vozidlo provozováno v rozporu s tímto zákonem, a nákladů na jeho uplatnění a vymáhání [2].

Tabulka 11 **Přehled sazeb za nepojištěné vozidlo**

Druh vozidla	Denní sazba
motocykl s objemem válců motoru do 350 ccm	20 Kč
motocykl s objemem válců motoru nad 350 ccm	30 Kč
osobní automobil s objemem válců motoru do 1850 ccm	50 Kč
osobní automobil s objemem válců motoru nad 1850 ccm	70 Kč
autobus	160 Kč
nákladní vozidla s největší přípustnou hmotností do 12 000 kg nebo přípojně vozidlo s největší přípustnou hmotností nad 3 500 kg do 10 000 kg	130 Kč
tahač nebo jiné nákladní vozidlo s největší přípustnou hmotností nad 12 000 kg nebo přípojně vozidlo s největší přípustnou hmotností nad 10 000 kg	300 Kč
speciální vozidlo	80 Kč
přípojně vozidlo s nejvyšší přípustnou hmotností do 3 500 kg	30 Kč
zemědělský nebo lesnický traktor a jejich přípojně vozidlo	40 Kč
ostatní vozidla	60 Kč

Zdroj: www.bezpojisteni.cz

Pokud ČKP zjistí nepojištěné vozidlo, pak zasílá výzvu k úhradě příspěvku, který narůstá každým dnem, po který je vozidlo nepojištěno. Obeslaná osoba má zákonnou 30 denní lhůtu na úhradu příspěvku, anebo doložení, že vozidlo neprovozovala v rozporu se zákonem. Ke komunikaci s ČKP slouží „Dotazník“ s podrobným návodem, který je k výzvě přiložen. Pokud obeslaný na výzvu nereaguje ani neuhradí příspěvek, nebo pokud nedoloží údaje, které obeslaný tvrdil, následuje proces vlastního vymáhání příspěvku. Ten může pokračovat předáním či prodejem pohledávky inkasní společnosti. Zahájením vymáhání se vymáhaná částka navyšuje o náklady spojené s vymáháním. Pokud ani tato činnost nebude mít jasný výsledek, pak může pokračovat vymáhání podáním žaloby u soudu. Samozřejmě i náklady prohraného soudního sporu navýší celkovou částku příspěvku [7].

Během roku 2009 v České republice ubylo nejen nepojištěných vozidel, ale i nepojištěných škod. V období od ledna do srpna 2008 Česká kancelář pojistitelů (ČKP) evidovala 3 233 nepojištěných škod. Za stejné období roku 2009 jich bylo zjištěno o 20 % méně, tedy 2612 [11].

Tabulka 12 **Meziroční srovnání počtu vozidel**

	K 30. 9. 2008	K 30. 9. 2009	Nárůst/pokles
Registrovaná vozidla	7 096 004	7 145 182	0,7%
Pojištěná vozidla	6 224 515	6 536 703	5%
Nepojištěná vozidla	871 489	608 479	-30%

Zdroj: www.idnes.cz

Zajímavý je i dopad zavedení úhradové povinnosti na nárůst trvale vyřazených vozidel. Letos jejich počet vzrostl o 172 procent. Každý majitel vozidla se státní poznávací značkou musí platit povinné ručení. V případě, že s autem nejezdí, může auto vyřadit z evidence. Rozhodně se vyplatí raději auto odhlásit, než platit vysoké penále [11].

Na úhradách bylo do konce roku 2009 vybráno 65 milionů Kč.

6 Závěr

Problematika pojištění odpovědnosti je velmi zajímavá a význam tohoto druhu pojištění neustále roste a víceméně si to uvědomuje stále více řidičů, neboť jsou denně konfrontováni se situací na našich silnicích.

I když nový systém pojištění začíná druhé desetiletí svého života, stále ještě jej čeká další cesta k úrovni, která je standardem v EU. Z mé práce však vyplývá, že se i mnoho udělalo.

Velmi pozitivně lze vnímat ukončení monopolu České pojišťovny a provozování povinného ručení dnes již patnácti pojistiteli. Řidiči tak mají možnost vybírat ze široké nabídky a je jen na nich, zda upřednostní pouze cenu pojištění nebo je zaujme komplexní nabídka služeb, které získají spolu s uzavřením pojistné smlouvy.

Dalším velmi pozitivním krokem ve vývoji je výše náhrad pro poškozené. Zejména za monopolu České pojišťovny a v prvních letech provozování nového systému byla stanovená náhrada, zejména u škod na zdraví a usmrcením, doslova směšná.

Výrazným počinem je vytvoření Databáze pojistných a škodních průběhů, která je řešením tzv. malusové turistiky, kdy klienti před postihem ve formě malusu odcházeli k jinému pojistiteli, kde záměrně zapírali svou skutečnou škodní historii a uzavírali pojištění za výhodnějších podmínek. Tato databáze slouží k výměně informací mezi pojišťovnami při posuzování bonusu resp. malusu. Pojišťovny zde průběžně aktualizují údaje o pojistných událostech svých klientů a současně si mohou informace, které jim poskytne nově přichodící klient, v této databázi ověřit. Chápu to jako výchozí prvek k postupnému odbourání papírových potvrzení o průběhu pojištění.

Kladně hodnotím rovněž záruky, které poškozeným poskytuje garanční fond a zejména zavedení úhradové povinnosti, která je dalším krokem k tomu, aby každý přistupoval k tomuto pojištění zodpovědně a neprovozoval vozidlo v rozporu se zákonem č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Možná v prvopočátku každý takový řidič vnímá úsporu několika tisíc korun na pojistném, ale v případě škody může takový „úsporný postoj“ mít nedozírné následky. A právě posun v této oblasti považuji

za jeden z důležitých úkolů v dalším vývoji systému pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

7 Seznam literatury

1. DUCHÁČKOVÁ, E. Principy pojištění a pojišťovnictví. 2. vydání. Praha: Ekopress, 2005. 178 s. ISBN 80-86119-92-0.
2. BUŠTA, P. - PŘIKRYL, V. Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. 2. aktualizované vydání. Praha: Venice Music Production, 2008. 135 s. ISBN 978-80-902948-6-8.
3. KOPECKÝ, K. Povinné ručení: otázky a odpovědi. 2. rozšířené vydání. Praha: Grada, 2005. 111 s. ISBN 80-245-1065-X.
4. DAŇHEL, J. a kol. Pojistná teorie. 2. vydání. Professional Publishing, 2006. 338 s. ISBN 80-86946-00-2.
5. STÁREK, Z. a kol. Jak pojistit automobil. 1. vydání. Praha: CP Books, 2005. 126 s. ISBN 80-722-6953-4.
6. DUCHÁČKOVÁ, E. Pojišťovnictví a pojištění. 1. Vydání. Praha: VŠE, 2000. 118 s. ISBN 80-245-0023-X.

Internetové zdroje:

7. ČESKÁ KANCELÁŘ POJISTITELŮ [on-line]. [cit. 2010-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.ckp.cz/index.php>>.
8. ČESKÁ ASOCIACE POJISTITELŮ [on-line]. [cit. 2010-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.cap.cz>>.
9. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA [on-line]. [cit. 2010-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.cnb.cz>>.
10. ŘIDIČSKÉ PRŮKAZY [on-line]. [cit. 2010-03-18]. Dostupný z WWW: <<http://ridicske-prukazy.info>>.
11. iDNES [on-line]. [cit. 2010-03-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.idnes.cz>>.
12. GENERALI POJIŠŤOVNA a. s. [on-line]. [cit. 2010-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.general.cz>>.

13. KOOPERATIVA POJIŠŤOVNA a. s. [on-line]. [cit. 2010-02-25]. Dostupný z WWW:
<<http://www.kooperativa.cz>>.
14. ČESKÁ POJIŠŤOVNA a. s. [on-line]. [cit. 2010-02-25]. Dostupný z WWW:
<<http://www.ceskapojistovna.cz>>.

8 Přílohy

Příloha č. 1: Souhrnné údaje o pojištění

Příloha č. 2: Předepsané pojistné podle objemu – neživotní pojištění

Příloha č. 3: Počet pojištěných vozidel v databázi ČKP

Příloha č. 4: Územní platnost pojištění odpovědnosti

Příloha č. 5: Základní údaje členů ČAP

Příloha č. 6: Náhled do Databáze pojistných a škodních průběhů

Souhrnné údaje 2009

Ukazatel	2008	2009	Index 2009 k 2008
	tis. Kč	tis. Kč	
Předepsané pojistné celkem	136 519 277	139 915 353	102,5
Životní pojištění	56 276 491	59 154 008	105,1
v tom: běžné placené	39 522 282	40 843 101	103,3
jednorázové placené celkem	16 753 240	18 309 978	109,3
v tom: jednorázové placené spojené s existující běžné placenou smlouvou	4 520 294	4 199 948	92,9
samosvatné jednorázové placené celkem (vč. návratného vkladu)	12 030 601	13 988 802	116,3
Neživotní pojištění	80 242 786	80 761 345	100,6
z toho: zákonné pojištění odpovědnosti	6 222 365	6 139 931	98,7
pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	23 613 507	23 815 909	100,9
havarijní pojištění vozidel	16 957 664	16 592 027	97,8
podnikatelská pojištění (odv. 5-6, 8, 9, 11, 12, 13 (bez zákonného poj.))	16 652 481	17 457 376	104,8
	ks	ks	
Počet smluv ve kmeni celkem	24 767 254	25 665 089	103,6
Životní pojištění	7 669 490	8 202 036	106,9
Neživotní pojištění	17 839 389	18 761 635	105,2
pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	6 142 342	6 410 701	104,4
podnikatelská pojištění (odv. 5-6, 8, 9, 11, 12, 13 (bez zákonného poj.))	799 108	818 413	102,4
	tis. Kč	tis. Kč	
Obchodní produkce životního pojištění celkem	23 859 892	25 221 372	105,7
v tom: běžné placené smlouvy	7 584 561	7 780 605	102,6
jednorázové placené celkem	16 275 331	17 440 699	107,2
v tom: jednorázové placené spojené s existující běžné placenou smlouvou	3 753 595	3 549 017	94,5
samosvatné jednorázové placené celkem (vč. návratného vkladu)	12 317 701	13 762 424	111,7
	ks	ks	
Obchodní produkce životního pojištění celkem	957 554	991 385	103,5
v tom: běžné placené	852 851	864 501	101,4
samosvatné jednorázové placené celkem (vč. návratného vkladu)	104 673	126 784	121,1

Neživotní pojištění - předepsané pojistné podle objemu 2009

Pojišťovna	Celkem (tis. Kč)	Podíl (%)
ČP	24 404 219	30,2
KOOP	23 295 618	28,8
ALLIANZ	7 258 095	9,0
GP	6 328 052	7,8
ČPP	4 508 228	5,6
ČSOBP	4 074 016	5,0
UNIQA	3 496 886	4,3
CARDIF	1 462 004	1,8
EGAP	1 240 175	1,5
TRIGLAV	712 481	0,9
HVP	529 761	0,7
PVZP	380 961	0,5
ČP ZDRAVÍ	355 698	0,4
SLAVIA	286 365	0,4
AMCICO	284 597	0,4
HDI	279 487	0,3
KP	266 237	0,3
D.A.S.	258 932	0,3
WÜST	256 833	0,3
ECP	236 120	0,3
DIRECT	227 813	0,3
MAXIMA	207 938	0,3
VICTORIA	118 690	0,1
AXA	116 627	0,1
PČS	106 788	0,1
AXA - ŽP	68 266	0,1
ČKP	368	0,0
CELKEM	80 761 345	100,0

Příloha č. 3

Počet pojištěných vozidel v databázi ČKP**Rok 2009**

Pojistitel zpracováno:	Počet vozidel ke dni 30.6.2009 17.7.2009	Počet vozidel ke dni 31.12.2009 4.1.2010
CHARTIS pojišťovna	7 015	6 980
Allianz pojišťovna	608 872	613 747
AXA pojišťovna	16 371	28 681
Česká podnik. pojišťovna	900 543	925 394
Česká pojišťovna	2 095 481	2 025 815
ČSOB pojišťovna	356 288	358 784
Direct pojišťovna	42 508	44 400
Dolnorakouská pojišťovna	3 261	1 809
Generali pojišťovna	604 671	597 792
Hasičská vzáj. pojišťovna	32 317	55 187
Kooperativa pojišťovna	1 404 690	1 399 066
Slavia pojišťovna	14 387	28 118
Triglav pojišťovna	151 627	153 795
Uniqa pojišťovna	192 728	211 220
Wüstenrot pojišťovna	55 291	59 561
CELKEM	6 486 050	6 510 349

Příloha č. 4

Obligaturní územní platnost	
Kód státu	Název státu
A	Rakousko
B	Belgie
BG	Bulharsko
CY	Kypr
CZ	Česká republika
D	Německo
DK	Dánsko
E	Španělsko
EST	Estonsko
F	Francie
FIN	Finsko
GB	Velká Británie
GR	Řecko
H	Maďarsko
I	Itálie
IRL	Irsko
IS	Island
L	Lucembursko
LT	Litva
LV	Lotyšsko
M	Malta
N	Norsko
NL	Nizozemí
P	Portugalsko
PL	Polsko
RO	Rumunsko
S	Švédsko
SK	Slovensko
SLO	Slovinsko
CH	Švýcarsko
FL	Lichtenštejnsko
AL	Albánie
AND	Andorra
BIH	Bosna a Hercegovina
HR	Chorvatsko
MK	Bývalá svazová republika Makedonie
SRB	Srbsko, Černá Hora

TR	Turecko
UA	Ukrajina
Dobrovolná územní platnost	
Kód státu	Název státu
BY	Bělorusko
IL	Izrael
IR	Írán
MA	Maroko
MD	Moldavsko
RUS	Rusko
TN	Tunisko

Příloha č. 5

Základní údaje členů

	Základní kapitál (mil. Kč)	Počet zaměstnanců	Hospodářský výsledek (mil. Kč)	Předepsané pojistné celkem (mil. Kč)
AEGON	380,0	67	-206,5	328,1
ALLIANZ	600,0	721	940,1	9 862,0
AMCICO	106,0	118	261,5	2 157,2
AVIVA	305,0	128	-86,0	883,6
AXA ZP	638,0	99	-445,3	2 165,0
AXA	294,0	35	-127,6	17,3
CARDIF	239,0	48	130,2	1 513,2
ČKP	0,0	56	-104,2	0,9
ČPP	1 000,0	1 033	310,8	5 425,1
ČP	4 000,0	4 519	5 873,2	40 386,4
ČP ZDRAVÍ	100,0	57	3,9	295,7
ČSOBP	1 536,4	751	546,9	9 485,1
D.A.S.	46,0	80	14,2	265,4
EGAP	1 300,0	98	624,8	904,6
ECP	74,0	29	41,7	268,4
GP	500,0	758	108,5	8 579,6
HDI	0,0	11	-15,3	278,9
HVP	248,0	135	12,4	400,3
ING	0,0	306	681,4	7 902,8
KOOP	3 000,0	3 739	1 179,6	30 730,0
KP	602,8	146	-65,7	2 030,3
MAXIMA	250,0	14	-16,0	176,5
PCS	1 117,2	154	220,5	6 680,1
PVZP	100,0	120	30,6	363,6
SLAVIA	225,0	47	-9,6	190,4
TRIGLAV	360,0	106	-24,9	709,5
UNIQA	480,0	799	140,3	4 378,2
VICTORIA	246,0	39	13,5	372,9
WÜST	156,0	7	-24,6	10,9
WÜST – ZP	100,0	54	0,6	254,9

Příloha č. 6

Vyhledávací obrazovka:

☒ Konkrétní pojistný a škodní průběh	
☐ Všechny pojistné a škodní průběhy se zadanou smlouvou	
Pojistitel	<input type="text" value="AIG EUROPE,S.A., POBOČKA PRO ČESKOU REPUBLIKU"/>
Číslo smlouvy	<input type="text"/>
Pořadí vozidla	<input type="text" value="1"/>

☒ Vyhledání všech pojistných a škodních průběhů	
☐ Volné pojistné a škodní průběhy	
☐ Podle cílové smlouvy	
☐ Podle cílového PSP	
Pojistitel	<input type="text" value="AIG EUROPE,S.A., POBOČKA PRO ČESKOU REPUBLIKU"/>
Číslo smlouvy	<input type="text"/>
Pořadí vozidla	<input type="text" value="1"/>

☒ Podle nositele	
Volné k datu	<input type="text"/>
Jméno	<input type="text"/>
Příjmení	<input type="text"/>
RČ	<input type="text"/>
Datum narození	<input type="text"/>
Státní příslušnost	<input type="text" value="ČESKÁ REPUBLIKA"/>
Název firmy	<input type="text"/>
IČ	<input type="text"/>

Hledat

Konkrétní pojistný a škodní průběh (PŠP) je identifikován svou poslední pojistnou smlouvou (svým posledním pojištěním), tj. trojicí údajů (**Pojistitel, Číslo smlouvy, Pořadí vozidla**).